

**Brandjes blussen of duurzame
ontwikkeling? Begeleiding bij
toenemende bestaansonzekerheid
van mensen met een arbeidshandicap**

Marian van der Klein & Saskia Andriessen

21 maart 2023 in gesprek over begeleiding bij groeierende bestaansonzekerheid

Ervaringen en wensen op basis van 22 interviews

Onderzoek van Verwey-Jonker Instituut

Voorgeschiedenis

- 2015 wegvallen nieuwe Wsw-indicaties
- Groeiende baanonzekerheid
- SW bedrijven veranderen

Doel:

- Ervaringen en wensen van mensen zelf ophalen
- Verbeteren begeleiding van mensen met beperkingen die nu in Participatiewet terechtkomen

Onderzoek van Verwey-Jonker Instituut

22 mensen geïnterviewd

- WSW-ers van vóór 2015
- Cliënten Participatiewet met beperkingen
- Wajongers van voor 2015
- Cliënten dagbesteding

Wanneer mogelijk samen met hun begeleiders en naasten

2 groeps gesprekken:

- Sociale onderneming in Woerden met ca 20 werkenden op verschillende contractbasis: bont gezelschap
- Ervaringsdeskundigengroep van zorgorganisatie die dagbesteding aanbiedt

Verwerkt in 9 klantreizen

Wat valt op aan de ervaringen? Bronnen van onrust en stress

Niet zozeer baanonzekerheid, maar werkonzekerheid

- Ervaren druk op arbeidstoeleiding in Participatiewet
- Moeite met betaald werk vinden
- Weinig ontvankelijke arbeidsmarkt
- Niet volledig kunnen werken vanwege handicap
- Soms voorkeur voor vrijwilligerswerk of dagbesteding (meer nut, minder stress)

Veel problemen met inkomen, soms schulden:

- Zelden vast, voldoende inkomen via betaald werk
- Inkomen via uitkering vaak te laag om van rond te komen
- Inkomen uit combinatie werk/uitkering: ook laag & onoverzichtelijk
- Vanwege energiecrisis steeds minder besteedbaar inkomen
- Verrekening voorschotten & toeslagen: stress en onduidelijke financiële situatie
- Voordeurdelerskorting

Welzijn, welbevinden, discriminatie

- Soms *gelukkig met wat je wel hebt* (woonruimte, relatie, begeleiding, familie, hobby)
- Maar velen (ook) boos of moedeloos vanwege discriminatie, werk- en geldproblemen
- Nauwelijks regie op eigen leven
- Regelmatig oploeiende stress vanwege brieven overheid, veranderingen op werk of in begeleiding
- Klein sociaal netwerk, moeite met relatievorming
- Sociale en economische zorgen beïnvloeden dag-nachtritme & gezondheid

Wisselende ervaringen met begeleiders en begeleiding

- Soms top samenwerking tussen cliënt en bijvoorbeeld jobcoach
 - Soms *Ik weet het beter begeleiding* door begeleiders die cliënt weinig zien, te weinig gelijkwaardigheid
 - Op dagbesteding en Sociale Werkplaatsen groepsbegeleiding, te weinig individueel
 - Groot verschil tussen Zvw, WLZ, & Wmo-mogelijkheden. Wmo-indicaties te kort.
 - Veel verschil in beschikbare uren en aanhaken bij informele ondersteuning
-
-

Bronnen van rust

Passend werk

- Niet alleen passend in vaardigheden, maar ook
- Passend in aantal uren – soms max tussen de 2 en 15 uur pw mogelijk
- Met loopbaanperspectief en passend bij identiteitsontwikkeling
- Passend bij mantelzorgtaken, en benodigde vrije tijd
- Passend qua arbeidsvoorwaarden (gelijk loon voor gelijke arbeid)

Regelmatige inkomsten

- Administratie bij betalende instanties op orde
- Minder achteraf verrekenen geeft overzicht terug
- Basis moet voldoende zijn om van te leven, *niet overleven*

Fijne betrouwbare begeleiding en ondersteuning

- Ruimte voor sociaal leven, informele steun: financiële ruimte en tijd
 - Ook bij proces van arbeidstoeleiding; onderhouden/verruiming netwerk kost tijd.
 - Continuïteit in professionele begeleiding: vaste contactpersonen, duurzame relatie
 - Gelijkwaardigheid en respect in de begeleidingsrelatie, Eigen regie waar dat kan
 - Praktische hulp inbegrepen
-

Onderzoek van Verwey-Jonker Instituut

Ergo:

De stress bij de mensen neemt toe (energiecrisis, inflatie 2022, 2023)

De rol van begeleiders bij het omgaan met die stress wordt belangrijker.

Herkent u deze trend vanuit uw begeleidingspraktijk?

Wat doet het met uw begeleidingsstrategie?

Komt u nog toe aan duurzame ontwikkeling met de cliënt?

Of bent u alsmaar brandjes aan het blussen?

Hoe ervaringen en wensen uit klantreizen mee te nemen in de huidige en toekomstige begeleidingspraktijk?

